

ESTETİK CERRAHİN HUKUKİ SORUMLULUĞU

Özgür SUNAY, Ali KIZILKAYA, Fahri MOLA, Ali BARUTÇU, Av. Emine ÇALIŞ KIZILKAYA, Av. İlknur GÜNDÜZ

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi Anabilim Dalı, İzmir Barosu

ÖZET

Türk Hukuk sisteminde, ne estetik cerrahın ne de hekimin sorumluluğuna ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır; hekim ile hasta arasındaki hukuki ilişki, Yargıtay Kararlarına göre vekalet (tedavi) sözleşmesinin konusunu oluşturmaktadır. Ancak estetik ameliyatlara söz konusu olduğunda, hukuki doktrinde farklı fikirler ileri sürülmüş, Yargıtay ise estetik ameliyatlara, eser sözleşmesinin konusu olduğuna ilişkin kararlar vermiştir.

Bu çalışmada, estetik cerrahın, eser sözleşmesi kapsamında hukuki görev ve sorumlulukları araştırılmış ve estetik girişimler sonrası oluşabilecek hukuksal sorunların önlenmesine yönelik bilgilendirme amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eser, vekalet, estetik, hukuk

SUMMARY

Legal Responsibility of Aesthetic Surgeon

There is no particular legal definition of the responsibility of either an aesthetic surgeon or any physician, in Turkish Law system. According to the Superior court, the legal relationship between the patient and the physician is an agreement of mandate. Apart from that, there are various suggestions about the definition of an aesthetic operation, in literature of law. Superior Court has made a judgment that, any aesthetic intervention is an agreement of "hire of work" between the patient and the aesthetic surgeon in some way.

In this study, the responsibilities and obligations of the aesthetic surgeon, on the basis of "hire of work agreement" have been examined and preventive information of any official problem due to aesthetic intervention is given.

Key Words: Hire of work, mandate, aesthetic, law

Hukukumuzda ne hekimin ne de estetik cerrahın sorumluluğuna ilişkin özel bir yasal düzenleme olmaması nedeniyle, diğer hekimlerin olduğu gibi estetik cerrahların da hukuki sorumluluğu konusunda ortaya çıkan problemler, genel nitelikteki Borçlar Kanunu hükümleriyle çözümlenmeye çalışılmaktadır.

Mevcut kanun hükümlerindeki befirsizlik nedeni ile ciddi sorumluluk altında bulunan estetik cerrahın, bu hukuki sorumluluğun farkında olarak hareket etmesi, hukuki açıdan aciz duruma düşmesini büyük oranda engelleyecektir.

Estetik Amaçlı Müdahalelerin Tıbbi Müdahale midir?

Estetik amaçlı müdahalelerin tıbbi müdahale olup olmadığı konusunda, mevcut hukuki doktrini oluşturan çok çeşitli görüşler mevcuttur. Bir kısım hukukçular; "Estetik amaçlı müdahaleler, kişinin doğuştan mevcut veya sonradan meydana gelmiş görünüm bozukluklarını düzeltme amacına yönelik tıbbi müdahaledir."^{1, 2}

şeklinde görüş belirtirken, bazı hukukçular ise, tıbbi müdahalenin asıl amacının tedavi etmek olduğunu ve bu anlamda tedavi edici amacı olmayan, sadece hastaya güzel görünüm kazandırmak amacıyla yapılan estetik ameliyatlara tıbbi müdahale kapsamında değerlendirilemeyeceğini savunmaktadır.³

Bir diğer hukuki doktrin de "Estetik müdahaleler, hastanın ruhsal çöküntüsüne son vererek, kişiye kaybettiği moralini yeniden kazandırmak ve ruhsal kişiliğini onarmak amacı gütmektedir"⁴, şeklinde görüş bildirerek, düzeltilmesini istediği bölgesinden dolayı olumsuz bir psikoloji içinde olan hastaya yapılan estetik amaçlı operasyonların, tıbbi müdahale kapsamında değerlendirilebileceğini savunmaktadır.

Estetik Cerrahın Sorumluluğunun Hukuki Esasları

Türk hukuk sisteminde, genel olarak hekim ile hasta arasındaki hukuki ilişki, Yargıtay Kararlarına göre Vekalet (Tedavi) sözleşmesinin konusunu oluşturur. Bu

Bu çalışma, 21-25 Eylül 2004 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen 26. Türk Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Ulusal Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

sözleşme uyarınca; doktor, hastasına tıbbi yardımda bulunmayı taahhüt eder, ancak hastayı iyileştirme gibi bir sonucun taahhüdü söz konusu değildir.

Estetik operasyonlar ise bu sözleşme kapsamı içinde yer almamaktadır. Yargıtay kararlarına göre, “estetik ameliyatlarda, ameliyatı yapan doktor, estetik görünüm konusunda belli bir teminat vermişse, taraflar arasındaki bu sözleşme, eser sözleşmesidir”⁵. Bu sözleşme uyarınca, sadece bir hizmette bulunmak yeterli değildir, aynı zamanda eser denilen olumlu-olumsuz bir sonucun taahhüdü de söz konusudur ve eğer bu sonuç gerçekleşmezse, cerrah hukuki açıdan sorumlu olur.

Yargıtay tarafından verilen; “Hastanın kolundaki dövmeyle estetik amaçla silmek için müdahalede bulunan doktor aynı zamanda izi tamamen yok etmeyi de eser sözleşmesinin niteliği itibarıyla taahhüt etmiş sayılır”⁶, ifadesini içeren karardan da anlaşılacağı üzere, estetik cerrahın yaptığı işin sonucunun, cerrah hangi yöntemi kullanırsa kullansın kusursuz olarak ortaya çıkması gerekmektedir.

Vekalet sözleşmesi gereğince hekimin yerine getirmekle yükümlü olduğu temel borç sadece tanı ve tedavi iken, Eser sözleşmesinin niteliği itibarıyla estetik cerrahın temel borcu eseri yapma ve teslim etme borcudur. Bu sözleşmeyi oluşturan öğeler;

- Eseri yapma ve teslim etme borcu,
- Eseri bizzat yapma borcu,
- Teşhis koyma ve en uygun tedaviyi seçip uygulama borcu,
- Sadakat ve özen borcu,
- Hastayı aydınlatma borcudur.

Cerrah, eser sözleşmesinin öğelerini oluşturan tüm bu borçları yerine getirmekle yükümlüdür. Ayrıca, hastayı aydınlatma borcunun kapsamı, hukuki doktrini oluşturan görüşlere göre, özellikle estetik ameliyatlarda diğer operasyonlara göre daha da geniş tutulmalıdır.

Yargıtay, Hasta-hekim ilişkisinde, aydınlatmanın yapıldığına dair ispat yükünün de hekim üzerinde olduğunu kabul etmektedir.⁷ Hastanın, operasyon ve sonuçları hakkında aydınlatılması herhangi bir şekil şartına bağlanmamıştır, hastaya yazılı ya da sözlü aydınlatma yapılabilir. Estetik cerrahın operasyonu yapmasıyla, hastanın sözlü ya da yazılı olarak aydınlatıldığı ve eser sözleşmesinin yapılmış olduğu kabul edilmektedir.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 05.04.1993 tarihli; “Estetik cerrah müdahale sırasında ameliyat tekniğinin

ve halin icaplarının gerektirdiği bütün önlemleri almalı, komplikasyonlar nadir de olsa görülebilecekse hastayı aydınlatıp uyarmalı ve onun rızasını mutlak suretle almalıdır”⁸ hükmünü içeren karar, aydınlatmanın hukuki açıdan mutlak gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Bu şartlar altında tıbbi müdahale öncesinde; müdahale esnasında ve sonrasında oluşabilecek komplikasyonlar ve beklenen sonuç hakkında hastanın özellikle yazılı olarak bilgilendirilmesi, hukuki açıdan cerrahın ispat gücünü arttıracak ve herhangi bir nedenle suistimale yol açacak bir durumun meydana gelmesini de engelleyecektir.

SONUÇ

Yasal düzenlemelerin yetersiz olması sebebiyle, zaten açık olmayan hekimin hukuki sorumluluğu, somut olayların özelliklerine göre sürekli değişen yargı kararlarıyla daha da karmaşık hale gelmektedir.

Estetik cerraha sonucu garantili iş yapma zorunluluğu getiren bu eser sözleşmesinin içeriğinin yeniden değerlendirilmesi ve estetik operasyonların herhangi bir sözleşme kapsamına sokulmaya çalışılmadan, yalnızca estetik operasyonlara özgü yeni yasal düzenlemelerin yapılması, cerrahın olduğu kadar hastanın da hukuki açıdan mağdur edilmesini önleyecektir.

Dr. Özgür SUNAY

Dokuz Eylül Üniversitesi

Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi

Anabilim Dalı İnciraltı, İZMİR

KAYNAKLAR

1. Özsunay, Ergun: Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu, İstanbul, 1982, s.100,
2. Zevkililer, Aydın: Medeni Hukuk Giriş ve Başlangıç Hükümleri, Ankara,1995,s.429,
3. Ayan, Mehmet: Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk, Ankara,1991 , s.5,
4. Ayan, Mehmet: Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk, Ankara,1991, s.34,
5. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E:1993/131 , K: 1993/2741 sayılı karar,
6. Yargıtay 15.Hukuk Dairesi, E: 1999/4007, K:1999/3868 sayılı karar,
7. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E:1976/6297 , K:1977/2541 sayılı karar,
8. Yargıtay 13.Hukuk Dairesi, E:1993/131 , K: 1993/2741 sayılı karar.